

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20CoCsp/1/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8124202766
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:8124202766.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Jany Jančíkovej a JUDr. Branislava Brezu v spore žalobcov: 1. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX C., 2. D. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX C., zastúpených JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, so sídlom Zámocká 525/28, 091 01 Stropkov, proti žalovanému: 365 bank, a.s., so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, Bratislava, IČO: 31 340 890, zastúpenému: SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štefánikova 8, 811 05 Bratislava, IČO: 36 853 186, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, o vydanie bezdôvodného obohatenia 5.834,19 eura prísl. a o určenie NPZ, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 16Csp/42/2024-141 zo dňa 10.10.2024, jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje sa rozsudok vo výrokoch I., II. a VII. a v rozsahu zrušenia sa vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

- Okresný súd Prešov (ďalej „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol nasledovne
„I. Súd určuje, že úver zo Zmluvy o spotrebiteľskom úvere - lepšia splátka číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.3.2016 je bezúročný a bez poplatkov.
- Žalovaný je povinný vydať žalobcom bezdôvodné obohatenie vo výške 5.834,19 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne z tejto sumy od 26.4.2024 do zaplatenia, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.
- Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o spotrebiteľskom úvere - lepšia splátka číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.3.2016 uvedená v článku III. Poplatky súvisiace s poskytnutým úverom v znení: „Prvá upomienky po omeškaní splátky: 10 Eur, druhá upomienky po omeškaní splátky: 25 Eur.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.
- Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o spotrebiteľskom úvere - lepšia splátka číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.3.2016 uvedená v článku IV. Práva a povinnosti zmluvných strán bod 4 v znení: „ Banka a dlžník/spoludlžník sa dohodli, že banka si môže započítavať svoje pohľadávky z OÚ voči pohľadávke dlžníka/spoludlžníka z ktoréhokolvek účtu alebo vkladu vedeného bankou. Banka je z toho dôvodu zároveň oprávnená nevykonať akýkoľvek prevod peňažných prostriedkov, či inak neumožniť dlžníkovi/spoludlžníkovi nakladať s prostriedkami na ktoromkoľvek účte dlžníka/spoludlžníka alebo s vkladom dlžníka/spoludlžníka, s čím dlžník/spoludlžník podpisom s OÚ súhlasí.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.
- Súd určuje, že zmluvná podmienka v Zmluve o spotrebiteľskom úvere - lepšia splátka číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.3.2016 uvedená v obchodných podmienkach pre spotrebiteľské úvery v článku III. Čerpanie a splácanie úveru bod 3.7 v znení: „Dlžník/spoludlžník sa zaväzuje, že bez zbytočného odkladu oznámi banke akékoľvek zmeny, ktoré boli rozhodné pre poskytnutie úveru, vrátane informácie a okolnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na schopnosť dlžníka a/alebo spoludlžníka splácať záväzok vyplývajúci z OÚ, najmä to, že bolo začaté súdne, rozhodcovské, konkurzné, reštrukturalizačné, exekučné alebo iné konanie voči dlžníkovi/spoludlžníkovi.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

VI. Súd určuje, že zmluvná podmienky v Zmluve o spotrebiteľskom úvere - lepšia splátka číslo XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.3.2016 uvedená v obchodných podmienkach pre spotrebiteľské úvery v článku VI. Osobné údaje a bankové tajomstvo bod 6.14 v znení: „Dlžník a banka sa dohodli, že pokiaľ v právnom predpise alebo týchto OP nie je uvedená dlhšia lehota, dlžník udeľuje súhlas so spracovaním bankového tajomstva a jeho osobných údajov na dobu plnenia účelu spracovania osobných údajov až do úplného usporiadania všetkých záväzkov dlžníka voči banke a to na dobu najmenej 10 rokov od udelenia súhlasu dlžníka resp. od ukončenia zmluvného vzťahu k dlžníkom. Takto udelený súhlas môže dlžník odvolať iba v prípade preukázaného porušenia podmienok spracúvania osobných údajov zo strany banky na adresu sídla banky.“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

VII. Žalobcovia majú voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že posudzovaný právny vzťah strán je právnym vzťahom založeným spotrebiteľskou zmluvou, konkrétne ide o spotrebiteľský úver. Žalobcovia boli od uzavretia zmluvy v postavení spotrebiteľov a právny predchodca žalovaného v postavení dodávateľa, preto uvedený právny vzťah je v režime spotrebiteľského práva. Právny vzťah medzi stranami sporu posúdil podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy a Občianskeho zákonníka.

Dospel k záveru, že údaj o RPMN (ročnej percentuálnej miere nákladov) je jeden z najdôležitejších údajov pre spotrebiteľa, pretože zohľadňuje všetky náklady, ktoré musí spotrebiteľ za úver uhradiť a preto je najlepším indikátorom posúdenia výhodnosti či nevýhodnosti úveru. Zákonodarcia v záujme poskytnutia ochrany slabšej zmluvnej strany v spotrebiteľskom právnom vzťahu, teda spotrebiteľovi, stanovil prísne obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré v zákona č. 129/2010 Z.z. sprísnil aj tým, že pri údajoch o RPMN sa musia uviesť všetky predpoklady použité na jeho výpočet, teda nestačí len uvedenie jeho výšky. Je nepochybné, že v predmetnej úverovej zmluve spomínaný údaj chýba, keďže nie je uvedený, aké predpoklady boli použité pre výpočet RPMN a preto je potrebné považovať úver za bezúročný a bez poplatkov. Už len z toho dôvodu bolo opodstatnené žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia vyhovieť. Súd prvej inštancie teda v rámci preskúmania predmetnej spotrebiteľskej zmluvy dospel k bezpoplatkovosti a bezúročnosti úveru z dôvodov vyššie uvedených. Uviedol, že podrobil preskúmanie prejednávanej veci nielen z pohľadu pozitívnoprávneho, ale aj z pohľadu jusnaturalistického, najmä cez prizmu dobrých mravov. Poukázal na fakt, že k inštitútu dobrých mravov treba pristupovať ako k stáročia sa vyvíjajúcemu inštitútu, ktorý vo svojej bazálnej podstate však ostáva až na drobné výnimky plynúce z celkového spoločenského vývoja nemenný. Žalobcovia si uplatnili právo na plnenie zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a preto je nutné vyhodnotiť, či pri uzatvorení zmluvy boli splnené všetky povinnosti a podmienky, ktoré na tieto zmluvné vzťahy kladie právna úprava zameraná na ochranu spotrebiteľa, t.j. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ZoSÚ a ďalšie. Bolo na žalobcov, aby preukázal, že bonitu žalovaného náležite skúmal, že si splnil povinnosť vyplývajúcu mu z ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ.

Podľa súdu prvej inštancie za dostatočné sa považujú iba také informácie o príjmoch a výdavkoch, z ktorých je veriteľ schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver tak treba chápať ako situáciu, keď v závislosti od frekvencie splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom/domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/domáci rozpočet a to ako stranu príjmov, ako aj stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (t.j. konkrétne príjmy zo zamestnaneckej alebo inej činnosti, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť alebo nezaopatrené deti). Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama o sebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje. U žalobcu v 1. rade bol deklarovaný čistý mesačný príjem vo výške 750,- eur a u žalobkyne v 2. rade čistým mesačný príjem vo výške 530,- eur, pričom u oboch neboli uvedené žiadne ďalšie mesačné splátky iných úverov. Zároveň boli v žiadosti o úver uvedené ďalšie 4 úvery v zostatkoch súm 12,25 eur, 2.217,- eur, 137,- eur a 11.135,- eur. Súd prvej inštancie aj preto takéto formulárove, ba priam ľahkovážne, skúmanie bonity dodávateľom u spotrebiteľa vyhodnotil za v rozpore s dobrými mravmi a preto žalobe aj kvôli nedostatočnému skúmaniu bonity vo vzťahu k bezúročnosti a bezpoplatkovosti, ako dôvodnej vyhovel (výrok I. tohto rozsudku).

Konštatoval tak, že žalobcovia mali žalovanému zaplatiť len sumu 14.100,- eur, ktorú reálne ako úver vyčerpali a keďže mu zaplatili až 19.934,19 eur, bolo dôvodné zaviazat' žalovaného k zaplaceniu sumy 5.834,19 eura predstavujúcu ich bezdôvodné obohatenie v dôsledku plnenia bez právneho dôvodu podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Čo sa týka neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej vo výroku III. tohto rozsudku, súd prvej inštancie konštatoval, že dodávateľom svojvoľné určenie sankčnej sumy vopred absolútne eliminuje možnosť spotrebiteľa sa účinne brániť voči takto jednostranne stanoveným výdavkom, čo je jednoznačne neprijateľné.

Druhú zmluvnú podmienku uvedenú vo výroku IV. tohto rozsudku súd prvej inštancie vyhlásil za neprijateľnú preto, že dlžník (v tomto konaní žalobca) nemal nijakú možnosť túto zmluvnú podmienku ovplyvniť, pričom je faktom, že ide o ľubovoľnú dodávateľa, na aký účel si započíta platbu, čo spôsobuje obrovskú nerovnováhu v spotrebiteľskom vzťahu a úplnú nadvládu dodávateľa nad spotrebiteľom. Ak by si aj dlžník - spotrebiteľ chcel platbou veriteľovi - dodávateľovi ponížiť istinu, dodávateľ má v zmysle vyššie uvedenej zmluvnej podmienky vykonať zápočet tejto platby na ľubovoľnú časť pohľadávky, resp. v dodávateľom stanovenom poradí na poplatky, úrok z úveru a až nakoniec splátka istiny úveru. V samotnom znení tejto zmluvnej podmienky je uvedené, že ak by aj dlžník chcel určiť poradie platenia inak, túto možnosť nemá.

V poradí tretiu neprijateľnú zmluvnú podmienku uvedenú vo výroku V. tohto rozsudku súd prvej inštancie vyhlásil za neprijateľnú, nakoľko je už z jej formulácie zrejmá jej neurčitosť, keďže slovné spojenie akékoľvek zmeny vskutku evokuje čokoľvek okrem napr. finančných problémov až po zmenu zamestnania, rodinného stavu, zdravotného stavu a pod., čo spôsobuje značnú nerovnováhu na strane spotrebiteľa vyplývajúcu z vägnosti samotnej formulácie.

Napokon štvrtú neprijateľnú zmluvnú podmienku uvedenú vo výroku VI. tohto rozsudku súd vyhlásil preto, že ide o široko koncipovaný súhlas na neprimerane dlhú dobu v trvaní 10 rokov.

Napokon sa súd prvej inštancie v odôvodnení zaoberal námietkou premlčania vznesenou žalovaným. Vo vzťahu k subjektívnej premlčacej lehote súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcovia uviedli a prehlásením doložili, že o bezdôvodnom obohatení sa dozvedeli v 29.03.2022, teda dvojročná subjektívna premlčacia lehota im uplynula 29.03.2024 (žaloba bola na súd doručená 29.03.2024), pričom v konaní nebolo preukázané, že by toto tvrdenie nebolo pravdivé. Pre absenciu akéhokoľvek dôkazu opaku tak súd nemohol považovať námietku premlčania z hľadiska subjektívnej premlčacej lehoty za dôvodnú.

Vo vzťahu k objektívnej premlčacej lehote súd prvej inštancie konštatoval, že tá plynie od vzniku bezdôvodného obohatenia t.j. v danom prípade od úhrady žalobcu žalovanému. Podľa súd však v danom prípade je potrebné vychádzať z desaťročnej premlčacej lehoty. Žalovaný má totiž v predmete činnosti poskytovanie úverov a preto sa vyžaduje, aby dodržiaval príslušné právne normy vzťahujúce sa na ich poskytovanie. Žalovaný preto minimálne musel byť uzrozumený s tým, že pokiaľ v úverovej zmluve neuviedol obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré sú citované v tomto rozsudku napriek tomu, že musel si byť vedomý toho, že ide o spotrebiteľa a nebude môcť od žalobcov žiadať úroky a iné poplatky a pre prípad, že to tak urobí, bol s uvedenou zákonnou sankciou uzrozumený. Minimálne teda na jeho strane išlo o nepriamy úmysel získať majetkový prospech. Keďže posledná úhrada bola vykonaná 27.11.2020 (podľa tvrdenia samotného žalovaného), desaťročná premlčacia lehota uplynie až v r. 2030.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle ustanovení § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len ako „CSP“).

3. V zákonom stanovenej lehote podal žalovaný proti tomuto rozsudku v rozsahu výrokov I., II. a VII. odvolanie. Odvolanie podal z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), d), e), f) a h) CSP.

V prvom rade žalovaný poukázal na to, že žalobcovia v podanej žalobe zo dňa 29.03.2024 zamlčali, že dobrovoľne a predčasne splatili celý poskytnutý úver dňa 27.11.2020. Z uvedenej informácie teda vyplýva, že určovacia žaloba bola podaná po viac ako 3 rokoch od zániku dlhu splnením. V týchto intenciách žalovaný apeloval na všeobecný súd, aby skúmal motív podania určovacej žaloby, t.j. čo je v skutočnosti jej cieľom a aký reálny dopad bude mať výsledok konania na právnu sféru žalobcu po viac ako 3 rokoch od zániku dlhu z dôvodu jeho splatenia, pričom namietané „zmluvné podmienky“ žalovaný voči žalobcovi nikdy nepoužil.

O nepoctivej motivácii žalobcov svedčí skutočnosť, že sa nepokúsil odstrániť domnelé nedostatky zmluvy o úvere korektne v zmysle zásady pacta sunt servanda, a to napríklad štandardným uzavretím dodatku k zmluve o úvere počas trvania úverového vzťahu. Žalobcovia nepreukázali, že by iniciovali akékoľvek mimosúdne rokovania so žalovaným.

Podľa názoru žalovaného v tomto (priam učebnicovom) prípade celkom zjavne nejde o domnelú ochranu práv spotrebiteľa. Keďže žalovaný sa de iure nemôže v určovacích sporoch brániť námietkou premlčania, odkazuje na základné procesné princípy a hmotnoprávne zásady, ktoré by mali v tomto prípade všeobecne súdy aplikovať, aby predchádzali obdobným špekulatívnym sporom. Trvá na tom,

že žalobcami napádané zmluvné podmienky sú štandardné v bankovej praxi a nie sú neprijateľnými, pričom ich v súčasnosti (t.j. viac ako 3 roky po splatení úveru / zániku ich dlhu) a ani do budúcnosti nijakým spôsobom neohrozujú. Opak žalobcovia (kvalifikovane zastúpení advokátom) v konaní nikdy netvrdili a už vôbec nepreukázali, čím sa však súd vôbec nezaoberal.

Vyššie prezentované domnienky preukázal aj výsluch žalobcu v I. rade, ktorý implicitne naznačuje zisťný motív podania žaloby, keďže deklaroval evidentný nezáujem mimosúdneho vyriešenia veci a nevedel bližšie (aspoň laicky – vlastnými slovami) konkretizovať, v čom reálne mala spočívať domnelá ujma alebo hrozba ujmy na strane žalobcov. Je mimoriadne zarážajúce, že ani zákonný sudca nemal záujem ex offio zisťovať skutočný stav veci a motív podania žaloby, ale namiesto toho sa paradoxne snažil urýchliť celý výsluch, opomenul v konaní vypočuť žalobkyňu v 2. rade, hoci ju žalovaný riadne a včas navrhol vypočuť už vo vyjadrení k žalobe a vec meritórne rozhodol na prvom pojednávaní (zápisnica o pojednávaní zo dňa 10.10.2024).

Špecifikom tohto prípadu je to, že k žalobe bolo priložené prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 22.04.2022, ktoré nepodpísal žiaden zo žalobcov, pričom k podaniu žaloby došlo paradoxne až o dva roky neskôr. Žalovanému a samotnému Krajskému súdu v Prešove je pritom známa prax, kedy spotrebiteľ, zastúpený (zhodou okolností tým istým) advokátom nevytvára o rozhodujúcich skutočnostiach v spore pravdivo. Takáto prax bola rázne odmietnutá Okresným súdom Prešov vo veci sp.zn. 11Csp/133/2019, v ktorej žalobkyňu tiež zastupoval JUDr. Igor Šafranko. Tento rozsudok bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 29.09.2020 č.k. 9Co/128/2019-151.

Prvoinštančný súd ignoroval v zásade všetky námietky žalovaného o potenciálnom šikanóznom výkone práva žalobcu (čl. 5 CSP) a neskúmal či nejde o konanie v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ), keď v ods. 38 napadnutého rozsudku naopak uzavrel, že žalovaný postupoval v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti žalovaný podporne poukázal aj na prijatý zákon č. 108/2024 Z.z., na základe ktorého bol doplnený Občiansky zákonník o nové ustanovenie § 53e OZ, účinné od 01.07.2024: „Ak sa obchodník v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou bezdôvodne obohatil, premlčacia doba na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia neuplynie skôr ako za tri roky od posledného plnenia spotrebiteľa.“. Zákonodarcu teda viaže plynutie premlčacej lehoty na moment posledného plnenia spotrebiteľa (v danom prípade 01.02.2017), na základe ktorého spotrebiteľ objektívne musí vedieť, komu plnil a v akej výške sa malo dôjsť k domnelému bezdôvodnému obohateniu. Žaloby podané po 3 rokoch od posledného plnenia by mali byť z dôvodu premlčania zamietnuté.

Vzhľadom na uvedené a na účely prípadného dovolacieho konania žalovaný žiada odvolací súd, aby sa osobitne vyjadril k zásadným právnym otázkam, od ktorých závisí vyriešenie (nielen tohto) sporu.

1. „Je v súlade s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ) a nejde ani o šikanóznny výkon práva (čl. 5 CSP) spotrebiteľa, ak sa v danom prípade spotrebiteľ žalobou (29.03.2024) podanou po viac ako troch rokoch od predčasného splatenia úveru (27.11.2020) domáha určenia vydania bezdôvodného obohatenia, určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a určenia neprijateľných zmluvných podmienok, ak je v konaní preukázané, že (i) veriteľ nikdy voči spotrebiteľovi neinicioval žiadne súdne, rozhodcovské alebo iné konanie, (ii) spotrebiteľovi nehrozí žiadna ujma v zmysle § 54a OZ, (iii) spotrebiteľ po uzavretí zmluvy nenavrhol, aby došlo k modifikácii podmienok zmluvy o úvere (napr. formou dodatku), resp. nepodal sťažnosť alebo reklamáciu na poskytnuté bankové služby?“

2. „Je v súlade so súkromnoprávnymi zásadami (pacta sunt servanda, neminem leadere) a ústavnými princípmi právnej istoty a spravodlivosti, ak sa v danom prípade spotrebiteľ žalobou (29.03.2024) podanou po viac ako troch rokoch od predčasného splatenia úveru (27.11.2020) domáha určenia vydania bezdôvodného obohatenia, určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a určenia neprijateľných zmluvných podmienok, ak je v konaní preukázané, že (i) veriteľ nikdy voči spotrebiteľovi neinicioval žiadne súdne, rozhodcovské alebo iné konanie, (ii) spotrebiteľovi nehrozí žiadna ujma v zmysle § 54a OZ, (iii) spotrebiteľ po uzavretí zmluvy nenavrhol, aby došlo k modifikácii podmienok zmluvy o úvere (napr. formou dodatku), resp. nepodal sťažnosť alebo reklamáciu na poskytnuté bankové služby?“

Arbitrárne odôvodnenie súdu žiaľ nedáva odpoveď na vyššie položené otázky. Ak súd ignoruje zásadne námietky žalovaného, s ktorými sa vôbec nevysporiadal, rozhodnutie je nepreskúmateľné a nezákonné. Žalovaný sa tak legitímne domnieva, že napadnuté rozhodnutie trpí vadou zmätočnosti, čím došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

Žalovaný ďalej namietal, že súd prvej inštancie nesprávne určil bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. V prvom rade žalovaný uvádza, že zmluva o úvere v čl. 2.2 priamo uvádza: údaj o RPMN (12,60 % p. a.), údaj o priemernej RPMN na trhu (10,78 % p.a.) a informácie k predpokladom použitým na výpočet (RPMN). Za daných okolností žalovaný považuje obligatórne náležitosti vo vzťahu k RPMN v zmluve o úvere uvedené korektné, v súlade s právnou úpravou platnou v čase uzavretia zmluvy o úvere

a rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 19.12.2019 vo veci C-290/19 (RN c/a Home Credit Slovakia a.s), v zmysle ktorého, ak veriteľ uvedie v zmluve o úvere presnú výšku RPMN, splnil si voči spotrebiteľovi svoju informačnú povinnosť podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/48/ES zo dňa 23.04.2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere. K tomu analogicky poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.2.2021 sp.zn. 7Cdo/183/2020, publikované pod R 86/2021 (právna veta): „Z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení do 31. marca 2015 nevyplýva, že by jednou z náležitostí spotrebiteľskej úverovej zmluvy bol konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov alebo predpoklady pre jej výpočet.“

Napokon žalovaný namietal záver súdu prvej inštancie, že riadne neposúdil bonitu žalobcov. Podľa jeho názoru celý čas postupoval s odbornou starostlivosťou v zmysle § 7 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoSÚ“). Podľa názoru súdu prvej inštancie žalovaný údajne nepostupoval s odbornou starostlivosťou pri posudzovaní schopnosti žalobcov splácať spotrebiteľský (refinancovaný) úver podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ. Túto generickú spotrebiteľskú námietku považuje žalovaný za účelovú a v danom prípade za zjavne nedôvodnú. Paušálne (a navyše nepravdivé) tvrdenia v žalobe sú v príkrom rozpore s tým, čo žalobcovia písomne deklarovali žalovanému v čl. 1.2, 1.3 žiadosti o úver a v čl. 2.3 zmluvy o úvere. Ustanovenie § 7 ods. 2 ZoSÚ súčasne ukladá povinnosť aj žalobcom poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

Žalovaný uviedol, že obozretne postupoval nielen na základe poskytnutých informácií od žalobcov, ale aj podľa údajov z príslušných registrov a databáz (Sociálna poisťovňa, Spoločný register bankových informácií a pod.).

Žalovaný skúmal bonitu žalobcov pred uzavretím úverovej zmluvy nasledovne: Deklarovaný príjem žiadateľa (žalobcu v I. rade) zo zamestnania banka overila z externého nezávislého zdroja a akceptovala príjem žiadateľa vo výške 750,- eur (žalovaný na základe poskytnutých údajov zo Sociálnej poisťovne vychádzal z 90 % deklarovaneho príjmu žiadateľa). Deklarovaný príjem spolužadateľky (žalobkyne v II. rade) zo zamestnania banka overila z externého nezávislého zdroja a akceptovala príjem spolužadateľky vo výške 530 eur (žalovaný na základe poskytnutých údajov zo Sociálnej poisťovne vychádzal z 90 % deklarovaneho príjmu žiadateľa). V rámci posudzovania mala banka k dispozícii kompletne informácie o úverových záväzkoch žiadateľa a spolužadateľky (výdavky) zo Spoločného registra bankových informácií (SRBI). Žiadateľ si uvádzal rodinný stav ženatý a jedno vyživované dieťa. Spolužadateľka si uvádzala rodinný stav vydatá a jedno vyživované dieťa. Finančná analýza, platná v tom čase, bola vyhovujúca pre poskytnutie úveru vo výške 14.100,- eur na 8 rokov s mesačnou splátkou 210,52 eura.

Žalovaný dodatočne v duplike doplnil súdu dôkazné prostriedky – dáta dopytu zo Sociálnej poisťovne zo dňa 29.03.2016, dáta dopytu zo SRBI zo dňa 29.03.2016, dáta dopytu z databázy EOS KSI zo dňa 29.03.2016, ktorými preukazuje, že pred uzavretím úverovej zmluvy postupoval s odbornou starostlivosťou v súlade s § 7 a nasl. ZoSÚ.

Z predložených dát zo Sociálnej poisťovne (SP) vyplýva, že žalobcovia boli pred poskytnutím úveru dlhodobo zamestnaní (aspoň 99 dní, t.j. nad rámec štandardnej 3-mesačnej skúšobnej doby) a ich vymeriavací základ od všetkých zamestnávateľov dosahoval aspoň sumu 1.280,- eur.

Zároveň žalovaný upozornil aj na to, že Národná banka Slovenska (NBS) upravila postup k posúdeniu schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver až opatrením NBS č. 10 zo dňa 14.11.2017, účinným až od 01.01.2018 (Vestník NBS – opatrenie NBS č. 10/2017, čiastka 2/2017). Veličinu prijateľného pomeru medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa, legálne nedefinuje ZoSÚ, ani spomínané opatrenie NBS č. 10/2017, či iné európske pramene práva, vrátane rozsudkov Súdneho dvora EÚ. Z rozhodovacej praxe SR taktiež nemožno zistiť, aký konkrétny pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa považujú všeobecné súdy za akceptovateľné.

Do výpočtu schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver banka navyše, v porovnaní s požiadavkou zákona, započítala príjem žiadateľov so znížením o 30 %, čím bolo zabezpečené, že žiadateľom zostanú z mesačného príjmu finančné prostriedky na pokrytie základných životných potrieb a výdavkov domácnosti. (§ 7 ods. 16 písm. b) ZoSÚ v znení účinnom od 21.03.2016).

Vzhľadom k tomu, že za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, máme za to, že banka takýmto spôsobom nekonala.

Práve naopak, banka konala v súlade s požiadavkou zákona ako viedol predtým v informáciách ohľadom skúmania bonity žiadateľov v prípade tejto žiadosti o úver.

V nadväznosti na predchádzajúcu argumentáciu je žalovaný presvedčený o tom, že zmluva o úvere spĺňa všetky zákonné náležitosti a neexistuje žiaden právny dôvod na určenie úveru za bezúročný a bezpoplatkový, na základe čoho si žalobcovia špekulatívne odvodzujú nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Ak by sa však s týmto odvolací súd nestotožnil, žalovaný trvá na vznesenej námietke premlčania, keďže predložené (pochybné) prehlásenie Združenia HOOS nebolo podpísané ani jedným zo žalobcov. Ani prípadná porada s advokátom nemôže určovať plynutie subjektívnej premlčacej lehoty, keďže by tiež išlo iba o právne posúdenie veci a nie o oznámenie rozhodujúcich skutočností, ktoré sú už spotrebiteľovi (aj tak) známe. Akceptácia tohto „potvrdenia“, ako jediného dôkazu o vedomosti spotrebiteľa, ponecháva plynutie premlčacej lehoty v jeho absolútnej dispozícii. Spotrebiteľ, motivovaný procesným úspechom v spore, môže požiadať združenie, aby mu vydalo potvrdenie o poskytnutí informácie s dátumom, ktorý bude dlžníkovi vyhovovať pre zachovanie subjektívnej premlčacej lehoty. Preto nejde o objektívny dôkaz, ale iba o účelovo vykonštruované potvrdenie.

Uviedol, že neobstojí paušálne poukazovanie na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/219/2022, 7Cdo/268/2021 alebo 5Cdo/147/2019, a to najmä vzhľadom na odlišné skutkové a právne okolnosti oboch prípadov. Skutkové a právne okolnosti prejednávanej veci sú diametrálne odlišné. V prvom rade sa žalobca nedomáha vydania plnenia poskytnutého na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky. Uplatnený nárok má vyplývať z bezúročnosti a bez poplatkov poskytnutého úveru. V zmysle § 11 ods. 1 ZoSÚ sa úver pri absencii zákonom stanovených náležitostí považuje za bezúročný a bez poplatkov ex lege. Na vydanie bezdôvodného obohatenia sa preto nevyžaduje predchádzajúce súdne rozhodnutie, či je úver bezúročný a bez poplatkov. Tento aspekt sa skúma v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia ako predbežná otázka.

Súdny dvor EÚ tiež uzavrel, že je neakceptovateľné, ak sa bez nutnosti preukázania predpokladá, že spotrebiteľ mal vedomosť o neprijateľnosti zmluvných podmienok. Takáto prezumpcia však v našom právnom poriadku neplatí. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty je určujúcim moment, keď sa subjekt dozvie o skutočnostiach, na základe ktorých môže uplatniť nárok na súde, t.j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného. Určenie tohto momentu sa však neprezumuje. Zisťuje sa na základe skutočností, prostredníctvom ktorých sa vedomosť subjektu prejavuje navonok, a teda okolností, z ktorých možno existenciu vedomosti vyvodiť.

Žalovaný nesúhlasil s argumentmi súdu, ktoré majú odôvodňovať plynutie desaťročnej premlčacej doby namiesto trojročnej. Analogicky poukázal aj na aktuálne uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 10.05.2023 sp.zn. II. ÚS 249/2023: „Začiatok plynutia premlčacej doby vo všeobecnosti nemôže byť závislý od vôle subjektu. Musí byť určiteľný na základe objektívneho kritéria, ktorým v okolnostiach veci je vznik objektívnej možnosti zabezpečiť dôkazy alebo určiť rozsah škody, teda nie až momentom vyhotovenia dôkazu (posudku) o ňom. Preto, ak neexistovala objektívna prekážka vyhotovenia dôkazu o rozsahu škody, nie je možné považovať za ústavne nesúladný záver, že okamih začiatku plynutia premlčacej doby bol určený na základe tejto úvahy.“

Na základe vyššie uvedeného žalovaný navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že v napadnutej časti žalobu zamietne a prizná žalovanému voči žalobcom nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

4. K odvolaniu žalovaného podali vyjadrenia žalobcovia. Uviedli, že zotrvávajú na celej právnej argumentácii a skutkových tvrdeniach uvedených v prvoinštančnom konaní, pričom vyjadrenia uvedené žalovaným považujú za nesprávne.

Argumentáciu žalovaného v odvolaní považujú žalobcovia za zmätočnú, irelevantnú a nesprávnu. Žalovaný síce súdom určené neprijateľné zmluvné podmienky odvolaním nenapadol, avšak napriek tomu ich vo svojom odvolaní obhajuje a nepovažuje ich za neprijateľné. Zmätočnosť tvrdení žalovaného sa prejavuje aj tým, že na str. 4 odvolania uvádza, že v konaní Okresného súdu Prešov sp.zn. 11Csp/133/2019 a aj v tomto konaní ju zastupuje JUDr. Šafranko. Ďalšou zjavnou nesprávnosťou, resp. zavádzaním je možné označiť tvrdenie, že žalobcovia nemali záujem vec mimosúdne urovnať. Aj samotné pojednávania dňa 10.10.2024 bolo na niekoľko minút prerušené za účelom, aby právny zástupca žalovanej zistil od žalovanej, či má vôbec záujem vec urovnať, avšak táto (naopak od žalobcov) neprejavila žiaden záujem.

K argumentácii žalovaného, že podanou žalobou žalobcovia ako spotrebiteľia konajú špekulatívne a zneužívajú svoje práva, pričom zmluvný vzťah zanikol splnením pred viac ako 3 rokmi, uviedli, že predmetná námietka už bola dovolacím súdom posudzovaná v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Cdo/7/2023 zo dňa 28.02.2024, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a

rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2024 pod č. 17 (R 17/2024). Právny zástupca žalovaného dodávateľa v uvedenom dovolacom konaní zastupoval, preto o ňom musí byť oboznámený a mať vedomosť o jeho obsahu. Taktiež v tejto súvislosti poukázali na uznesenia Ústavného súdu SR, sp.zn. III. ÚS 124/2020, z 15.04.2020. Uvedené uznesenie Ústavného súdu SR bolo taktiež vydané na základe ústavnej sťažnosti podanej dodávateľom, ktorý bol zastúpený právnym zástupcom žalovaného, preto o ňom musí byť oboznámený a mať vedomosť o jeho obsahu.

Žalobcovia poukázali ďalej na uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Cdo/149/2020, z 24.08.2022, podľa ktorého súd rozhodne o neprijateľnosti zmluvnej podmienky obsiahnutej v zmluve, aj keď ide o zmluvnú podmienku, ktorá je v dobe rozhodovania súdu už neplatná a aj keď už nie je používaná. Neprijateľnosť zmluvnej podmienky je súd povinný vyhlásiť dokonca aj v prípade, ak ju zmluvní strany zmluvne zmenili, ako to vyplýva z bodu 1. výroku rozsudku Súdneho dvora EÚ, vo veci C-19/20, z 29.04.2021. O to viac to platí, ak sa spotrebiteľ domáha ďalších svojich majetkových nárokov, napr. vydania bezdôvodného obohatenia.

Vzhľadom na uvedené majú za to, že podaná žaloba o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok nepredstavuje šikanóznny výkon práva, ani rozpor s dobrými mravmi. Zo strany žalobcov ide o legitímny postup a nárok, ktorým sa snažia chrániť svoje práva a právom chránené záujmy. Nároky, ktorých sa domáhajú žalobcovia nemožno označiť ako nedôvodné alebo neprípustné, ani ako premlčané.

Bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru žalobcovia v konaní argumentovali absenciou alebo nesprávnosťou obligatórnych náležitostí zmluvy a porušením povinnosti žalovanej postupovať v súlade s odbornou starostlivosťou pri poskytnutí úveru v zmysle ZoSÚ. Z obligatórnych náležitostí konkrétne namietali absenciu náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. f/ ZoSÚ. Súd prvej inštancie bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru odôvodnil neuvedením všetkých predpokladov pre výpočet RPMN a neskúmaním bonity žalobcov.

Ak by žalobcovia vychádzali prinajmenšom z veličín, ktoré sú nevyhnutné na výpočet RPMN či už podľa vzorca uvedené v Prílohe č. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej aj „ZoSÚ“) alebo z kalkulačky NBS (<https://rpmn.nbs.sk>), je potrebné mať minimálne konkrétny údaj o dátume čerpania úveru alebo spôsobe čerpania, ktorý však v zmluve absentuje. Pokiaľ by vychádzali z uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Cdo/183/2020 a sp.zn. 7Cdo/277/2021, tak bez ohľadu na nedostatok uvedenia konkrétneho výpočtu RPMN, žalobcovia nedokážu zo zmluvy vyčítať aký údaj žalovaný pre tento predpoklad použil, pričom ťažisková argumentácia dovolacieho súdu spočívala v tom, že všetky údaje musia byť uvedené priamo v zmluve. V danom prípade tomu tak zjavne nie je.

Vo vzťahu k bonite žalobcovia nepovažujú tvrdenia žalovaného za relevantné. Za dôležité v tejto súvislosti považujú zdôrazniť, že v preskúmanom prípade žalovaný príjem ani výdavky nijako neoveroval, resp. dokonca ani nezisťoval, čím postupoval priamo contra legem. Dôvodová správa k zákonu č. 129/2010 Z.z. zavedenie tejto povinnosti dodávateľa postupovať v súlade s odbornou starostlivosťou odôvodňuje tak, že „by mala zabezpečiť záujem veriteľov správne odhadnúť schopnosť spotrebiteľa splácať a správať sa tak obozretne jednak z pohľadu návratnosti úveru a jednak z pohľadu dôsledkov nezodpovedného požičiavania na strane spotrebiteľov.“ Hrubé porušenie dodávateľa postupovať s odbornou starostlivosťou vyplýva priamo z tvrdení žalovaného, z ktorých vyplýva, že neoveroval príjmy ani nezisťovala výdavky. Pokiaľ vychádzajú zo Žiadosti o poskytnutie úveru : výška žiadaného úveru bola 10.000,- eur, žalobcom bol poskytnutý úver až 14.100,- eur, nenachádzajú sa žiadne údaje o výdavkoch, veriteľovi postačoval k žiadosti iba jeden doklad (občiansky preukaz).

Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania žalovaným žalobcovia opätovne poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Cdo/268/2021 zo dňa 28.02.2022 a uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/29/2021 zo dňa 28.09.2021, z ktorých je rozhodnutie 7Cdo/268/2021 vydané priamo vo vzťahu k žalovanej, a ktoré sú uverejnené v Zbierke Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 2/2022 pod č. 14 a 15. Samotným rozsudkom Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 z 22.04.2021 je konečne vyjasnená nielen problematika plynutia premlčacích dôb, na ktoré nadviazal Najvyšší súd SR vo svojich rozhodnutiach, a to uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 5Cdo/29/2021, zo dňa 28.09.2021, uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Cdo/268/2021, zo dňa 28.02.2022, uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Cdo/79/2021, zo dňa 31.01.2022 a uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Cdo/181/2020, zo dňa 31.01.2022.

Žalobcovia síce úver predčasne splatili mimoriadnou splátkou, žalovaný však ich neinformovala, že žalobcovia plnili nad rámec toho, čo mali. Až od Združenia HOOS boli žalobcovia informovaní o možnom vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, avšak túto istotu žalobcovia nadobudli v podstate až od rozhodnutia súdu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Z tohto dôvodu, vo vecnej následnosti si žalobcovia žalobou uplatnili svoj reštitučný nárok.

Zákon vyžaduje dokonanie stavu vedomia oprávneného, reálnym nadobudnutím vedomostí o definovaných skutočnostiach. Nestačí teda možnosť, či pravdepodobnosť získania tejto vedomosti, oprávnený musí uvedenými vedomosťami reálne disponovať. Vedieť komu oprávnený zaplatil, kedy a koľko neznamená, že vie, že platil nedôvodne, že sa veriteľ na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Zákon na začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby nevyžaduje, aby oprávnený získal len vedomosť o kvantite týchto skutočností, že sa stali, ale aj o ich kvalite, že došlo k porušeniu práv oprávneného a k bezdôvodnému obohateniu a že môže podať žalobu. Žalobcovia nevedeli, že platby, ktoré od nich žalovaný prijal nad výšku istiny, prijal protizákonne. Vzhľadom na právnu a ekonomickú dôveru v žalovaného tieto platby uhradili v domnelí, že ich žalovaný prijíma odôvodnene a tento omyl spôsobil žalovaný porušením nielen spotrebiteľského práva, ale aj nerešpektovaním civilných princípov, pričom žalobcovia verili tomu, že žalovaný postupuje s náležitou odbornou starostlivosťou.

Čo sa týka tvrdenia žalovaného o účelovo vykonštruovanom potvrdení spotrebiteľského združenia, tieto sú nanajvýš absurdné. Žalovaný sa snaží navodiť priam dojem, že v konaní bol predložený nelegálne zaobstaraný a vyfabrikovaný listinný dôkaz. Tieto domnienky žalovaného sú nielenže absurdné, avšak ani nijako inými dôkazmi nevyvrátené.

S poukazom na uvedené argumenty žalobcovia navrhli rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch I., II. a VII. ako vecne správny potvrdiť. Žalobcovia si uplatňujú náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP) vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal rozsudok v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že je potrebné rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

7. So zreteľom na obsah odvolania žalovaného (§ 124 CSP) bol v odvolacom konaní preskúmaný výrok I. napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie vyhovel žalobe žalobu v časti o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, výrok II. napadaného rozsudku o uložení povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie, ako aj súvisiaci výrok VII. o trovách konania. Keďže zvyšné výroky III. až VI. napadného rozsudku týkajúce sa určenia neprijateľných zmluvných podmienok žalovaný odvolaním nenapadol, neboli preto v odvolacom konaní predmetom preskúmania a ako také nadobudli právoplatnosť.

8. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom

9. Podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (30.03.2016) veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru.

10. Podľa § 11 ods. 2 ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (30.03.2016), ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

11. Podľa § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (30.03.2016), zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať tieto náležitosti: k) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov.

12. Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP), súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov; nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivý proces, táto vada zakladá prípustnosť odvolania podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP.

13. Preto ak je rozhodnutie súdu prvej inštancie nepreskúmateľné, lebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých súd rozhodol, prichádza do úvahy iba zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 226/03).

14. V prejednávanej spore sa žalobcovia domáhali okrem vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru zo Zmluvy o spotrebiteľskom úvere – lepšia splátka č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.03.2016 a uloženia povinnosti žalovanému vydať žalobcom bezdôvodné obohatenie vo výške 5.834,19 eura s príslušenstvom.

15. Odvolací súd sa stotožňuje s tým, že súd prvej inštancie posúdil zmluvný vzťah založený na základe Zmluvy o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka zo dňa 30.03.2016 uzavretej medzi žalobcami a žalovaným, ako spotrebiteľský podľa ust. 52 ods. 1 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj § 1 ods. 2 ZoSÚ.

16. Odvolací súd zdôrazňuje, že myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. V danej veci je však podľa názoru odvolacieho súdu záver súdu prvej inštancie o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere pri skúmaní ako žalovaný ako veriteľ posúdil bonitu žalobcov pred uzatvorením zmluvy zmätočný, ak súd prvej inštancie na jednej strane cituje ustanovenia § 7 ods. 1 a 11 ods. 2 ZoSÚ a v bode 35 odôvodnenia konštatuje, že bolo na žalovanom, aby bonitu žalobcov náležite skúmal, že si splnil povinnosť vyplývajúcu mu z ust. 7 ods. ZoSÚ a strane druhej zase cituje ustanovenia § 3 a § 39 Občianskeho zákonníka a vyhodnotí formulárové, ba priam ľahkovážne skúmanie/neskúmanie bonity dodávateľom u spotrebiteľa za rozporné s dobrými mravmi (bod 38). Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzavretia Zmluvy o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka zo dňa 30.03.2016 (o aký ide aj v tomto prípade), je predsa obsiahnutá v ZoSÚ, a to platí aj pokiaľ ide o vyriešenie otázky, či veriteľ posúdil s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver v zmysle § 7 ods. 1 ZoSÚ, s prípadnými následkami čo do straty práva na jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru, resp. straty nároku na úroky a poplatky podľa § 11 ods. 2 ZoSÚ. Nedôvodné je tak právne posúdenie veci podľa ust. § 3 ods. 1 v spojení § 39 Občianskeho zákonníka s následkom čo do bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

17. Zároveň odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie založil svoj záver o formulárovom a ľahkovážnom skúmaní bonity žalobcov v 1. a 2. rade len hodnotením ich deklarovanych čistých

mesačných príjmov (750,- eur, resp. 530,- eur) a výdavkov v podobe 4 úverov v žiadosti o úver zo zostatkami súm 12,25 eura, 2.217,- eur, 137,- eur a 11.135,- eur. V žiadosti žalobcov o úver (č.l. 75 súdneho spisu) sú však uvedené mesačné splátky iných úverov a pôžičiek vo výške 0,- eur. Uvedené zostatky sú uvedené v bode 2.3 Zmluvy o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka a predstavujú zostatky záväzkov, ktoré budú splatené Lepšou splátkou.

Súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal dôkazmi, ktoré predložil žalovaný v konaní, a to Výpismi z registra Sociálnej poisťovne u žalobcov v 1. a 2. rade (č.l. 118 - 119 súdneho spisu) s minimálnym vymeriavacím základom 675,- eur resp. 477,- eur. Nezaoberal výpismi z registra z klientskych informácií u žalobcov v 1. a 2. rade (č.l. 120-129 súdneho spisu), z ktorých vyplýva, že žalobca v 1. a 2. rade mali viac existujúcich úverov ako uvádza súd prvej inštancie. Z uvedeného Výpisu vyplýva, že žalobca v 1. rade mal 6 existujúcich splátkových úverov s celkovou mesačnou splátkou 837,- eur a zostávajúcou nesplatenou istinou 86.418,- eur a kreditnú kartu s úverovým rámcom 2.400,- eur a žalovaná v 2. rade 4 existujúce splátkové úvery a celkovou mesačnou splátkou 695,- eur a zostávajúcou celkovou nesplatenou istinou 84.064,- eur a 1 nesplátkový úver s úverovým rámcom 1.494,- eur.

Súd prvej inštancie taktiež nevyhodnotil skutkové tvrdenia žalovaného o rodinnom stave a vyživovaných deťoch dlžníkov a finančnej analýze, platnej v tom čase, vyhovujúcej na poskytnutie úveru vo výške 14.100,- eur na 8 rokov s mesačnou splátkou 210,52 eura.

18. 27. Povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa je v našom právnom poriadku zakotvená v § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom ide o transpozíciu čl. 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica“). Podľa tohto ustanovenia je veriteľ pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru.

28. Zákonodarca zdôraznil, že dôkazné bremeno pri overení toho, či si veriteľ splnil túto zákonnú povinnosť, je na strane veriteľa [pozri § 7 ods. 16 písm. b) za bodkočiarkou zákona o spotrebiteľských úveroch]. Splnenie tejto povinnosti je však potrebné vnímať vo všetkých aspektoch súvisiacich s poskytovaním úveru.

29. Povinnosť veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu je pre spotrebiteľa nepochybne viac než podstatná, pretože chráni spotrebiteľa pred rizikami nadmerného zadĺženia a platobnej neschopnosti [pozri rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) LCL Le Crédit Lyonnais SA proti Fasihovi Kalhanovi z 27. marca 2014, C-565/12, bod 42]. Súdny dvor citovanú smernicu vykladá tak, že „existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že sa spotrebiteľ najmä z dôvodu nevedomosti nebude dovolávať právnej normy určenej na jeho ochranu (rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 65, ako aj citovaná judikatúra)“ (rozsudok Súdneho dvora OPR-Finance s.r.o. proti GK z 5. marca 2020, C-679/18, bod 22). Zjednodušene povedané, v mnohých prípadoch je dlžník len laik, ktorý má predstavu o tom, koľko si chce požičať, ale veriteľ je ten, kto má odborné skúsenosti a vedomosti, a vie preto vyhodnotiť aj to, koľko si klient požičať môže, aby to vedel splácať, a právny predpis k tomu v zásade normuje aj metodiku a nástroj na báze vstupných údajov pre konkrétny výpočet (§ 7 ods. 20 a 41 zákona o spotrebiteľských úveroch).

31. Podľa § 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch sa vynaložením odbornej starostlivosti rozumie, že veriteľ posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi.

32. Mohlo by sa teda zdať, že postačuje, ak veriteľ preukáže, že nahliadol do príslušných registrov a vyžiadal si od spotrebiteľa a ďalších orgánov príslušné podklady. Je ale zrejmé, že na to, aby bolo možné hovoriť o odbornej starostlivosti, je potrebné preukázať aj odbornosť samu – teda preukázať aj to, že bola platobná schopnosť posúdená správne (boli vyhodnotené všetky údaje a správnym spôsobom bolo na nich prihliadnuté). Zhromaždenie podkladov bez ich správneho a odborného posúdenia by totiž nenaplnilo cieľ, ktorý zavedenie takej povinnosti veriteľa sledovalo – chrániť spotrebiteľa pred nadmernou zadĺženosťou a platobnou neschopnosťou.

33. Napokon je tu tretí aspekt procesu poskytovania úveru, na ktorý je súd povinný prihliadať na účely posúdenia, či veriteľ konal s odbornou starostlivosťou, a to či na základe odborného posúdenia mal byť úver poskytnutý. Napriek prieskumu zo strany veriteľa sa môže stať (a je zrejmé, že sa aj stáva), že dlžník úver splácať nebude. V takom prípade je potrebné vyhodnotiť, či sa tejto situácii nedalo predísť jednoducho tým, že by veriteľ úver nebol poskytol. Ak totiž veriteľ klientovi úver neposkytne, klient síce finančné prostriedky nezíska, ale ani nič nestratí. V prípade omeškania so splátkami, naopak,

nielenže musí poskytnuté prostriedky vrátiť, ale suma sa (častokrát výrazne) navyšuje o úroky, zmluvné pokuty a ďalšie poplatky, na ktoré má veriteľ nárok (ak ho má). Aj na platobnej neschopnosti dlžníkov teda môže veriteľ „zarobiť“, a preto je potrebné vyhodnocovať, či platobnú schopnosť dlžníka mohol už pri poskytovaní úveru racionálne predpokladať alebo nie – jednoducho povedané, či neposkytol úver napriek tomu, že bolo už na začiatku zrejmé, že ho dlžník nebude vedieť splácať.

34. Uvedené platí napriek tomu, že tieto aspekty poskytovania úveru nevyplývajú z doslovného znenia § 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch. Jednak je potrebné vziať do úvahy slovíčko „najmä“ v § 7 ods. 17 zákona o spotrebiteľských úveroch a jednak je potrebné prihliadať na účel a cieľ čl. 8 smernice, ktorým je nielen ochrana samotného spotrebiteľa, ale aj posilnenie zodpovednosti veriteľa a zabránenie poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru (rozsudok Súdneho dvora CA Consumer Finance z 18. decembra 2014, C-449/13, bod 43; zvýraznenie pridané ústavným súdom, pozn.).

35. Podľa bodu 26 odôvodnenia smernice by členské štáty mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi, „... Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch.“.

36. Povinnosť posúdiť úverovú bonitu klienta (akokoľvek správne) by nedávala zmysel, ak by mohol veriteľ poskytovať úvery aj napriek negatívnym výsledkom posúdenia bonity klienta – posúdenie sa predsa vykonáva preto, aby sa zamedzilo poskytovaniu úverov nebonitným klientom.

41. Súd rozhodujúci vo veci je teda povinný (ex offa) sa vysporiadať so všetkými konkrétnymi okolnosťami prípadu a v rámci rozhodnutia spotrebiteľovi odôvodniť, prečo preskúmanie jeho bonity veriteľom bolo/nebolo v súlade nielen so slovenskými právnymi predpismi, ale aj normami európskeho práva. Ak vychádzame z myšlienky, že spotrebiteľ nedisponuje potrebnými znalosťami a skúsenosťami na posúdenie jeho možnosti a schopnosti splácať úver v čase jeho poskytnutia, potom nemožno očakávať ani to, že tieto skúsenosti zrazu nenadobudne v priebehu súdneho konania. Odôvodnenie preto musí zodpovedať tomuto základnému predpokladu – spotrebiteľ by mal z rozhodnutia pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s tými skutočnosťami vysporiadal a napokon či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť.“(pozri Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. II. ÚS 530/2024 zo dňa 12.02.2025)

19. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie dospel k záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti taktiež na základe záveru, že zmluva o spotrebiteľskom úvere – lepšia splátka č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.03.2016 neobsahuje obligatórnu náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ, a to predpoklady použité pre výpočet RPMN, keď v odôvodnení konštatoval, že je nepochybné, že predmetnej úverovej zmluve spomínaný údaj chýba, keďže nie je uvedené, aké predpoklady boli použité pre výpočet RPMN. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie tak uviedol bez bližšieho zdôvodnenia, na základe akých úvah špecifických k predmetnej úverovej zmluve zo dňa 30.03.2016 dospel k tomuto záveru. Z tejto zmluvy vyplýva, že obsahuje v rámci bodu 2.2 ustanovenie o predpokladoch na výpočet RPMN, no súd prvej inštancie k nemu nezaujal žiadne stanovisko, či ho možno považovať za splnenie obligatórnej náležitosti podľa § 9 ods. 2 ZoSÚ, ako to tvrdí žalovaný v odvolaní. Súd prvej inštancie nijako nešpecifikoval, ktoré konkrétne predpoklady pre výpočet RPMN považuje za absentujúce.

20. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-677/23 z 23. januára 2025, ktorý vo veci rozhodol na základe predloženej prejudiciálnej otázky Krajským súdom v Prešove tak, že určil, že článok 10 ods. 2 písm. g) Smernice 2008/48 zmenenej Smernicou 2011/90 sa má vykladať v tom zmysle, že predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) musia byť výslovne uvedené v zmluve o úvere a v tejto súvislosti nestačí, aby ich spotrebiteľ mohol sám identifikovať preskúmaním podmienok tejto zmluvy.

21. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie nezodpovedá kritériám odôvodnenia, ktoré sú upravené v § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie tak porušil právo strán na spravodlivý súdny proces, vrátane ich práva preukázať v konaní nimi tvrdené skutočnosti o preukázaní dôvodnosti ich nárokov.

22. V dôsledku vyššie uvedeného preto súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva a to v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, v dôsledku čoho bolo nevyhnutné rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II

a súvisiaceho výroku VII. podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP zrušiť a vec vrátiť v tomto rozsahu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 390 ods. 1 CSP.

23. Úlohou prvoinštančného súdu bude v ďalšom konaní opätovne posúdiť dôvodnosť žaloby v rozsahu zodpovedajúcom zrušeniu rozsudku.

Ž súd prvej inštancie opätovne posúdi povinnosť žalovaného ako veriteľa posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť žalobcov v 1. a 2. rade ako spotrebiteľov splácať spotrebiteľský úver v zmysle ustanovení § 7 ods. 1 v spojení s § 11 ods. 2 druhá veta ZoSÚ v rámci vyššie naznačených intencií, najmä vo svetle Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. II. ÚS 530/2024 zo dňa 12.02.2025 a za týmto účelom vykoná ex offo dokazovanie.

Ž vysporiada s právnymi závermi vyslovenými rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-677/23 z 23. januára 2025 v súvislosti s posúdením otázky bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru z predmetovej úverovej zmluvy podľa 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ.

Ž V prípade ak súd prvej inštancie dospeje k opätovnému záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru z predmetnej úverovej zmluvy a nároku žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia, vypořiada sa s námietkou premlčania vznesenou žalovaným a vyhodnotí Prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 22.04.202 z hľadiska zabezpečenia účinnej ochrany práv spotrebiteľa (žalobcov) pri zohľadnení aktuálnej judikatúry Najvyššieho súdu SR obsiahnutej v R 14/2022 a R 15/2022 a Súdneho dvora EÚ vo veci sp.zn. C-485/19 zo dňa 22.04.2021. Odvolací súd v súvislosti s námietkou žalovaného o uplatnení nároku žalobcov na určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky po viac ako troch rokoch o predčasnom splatení úveru konštatuje, že ho nepovažuje za rozporné s dobrými mravmi. Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky a v tomto slova zmysle nie je rozhodné, či dochádza aj k uplatneniu práv na plnenie vyplývajúcich z takejto neprijateľnej podmienky (posudzuje sa, či zmluvná podmienka je z objektívneho hľadiska spôsobilá negatívne zasiahnuť do práv spotrebiteľa), ako ani to, kedy sa spotrebiteľ domáha určenia zmluvnej podmienky za neprijateľnú, t.j. či tak činí pred vstupom do zmluvného vzťahu s dodávateľom, počas jeho trvania, alebo až následne. Danosť právneho záujmu na zabezpečení právnej istoty, ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami nie je časovo limitovaná (pozri uznesenie tunajšieho odvolacieho súdu sp. zn. 20Co/295/2014 z 20.04.2016, obdobne uznesenie Ústavného súdu sp.zn. III. ÚS 124/2020 z 15.04.2020).

Ž Po opätovnom posúdení veci súd prvej inštancie rozhodne a svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby zodpovedalo požiadavkám stanoveným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP.

Ž Zároveň rozhodne aj o všetkých trovách konania (§ 396 ods. 3 CSP).

24. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).